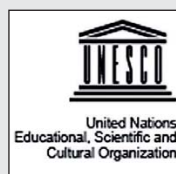

HEILIGDOMSVAARTEN

- De Heiligdomsvaarten zijn voortgekomen uit de middeleeuwse bedevaarten naar Aken.
- In 1391 wordt voor het eerst melding gemaakt van de 'toning' van relieken in Maastricht.
- Later ontstaan ook zevenjaarlijkse feesten in Tongeren,

- Hasselt en Susteren.
- In de Franse tijd, eind achttiende eeuw, worden de Heiligdomsvaarten verboden.
- Tongeren pakt de draad in 1890 weer op, maar koppelt de feesten dan aan de kroning van het Mariabeeld.

Immaterieel cultureel erfgoed

Hasselt en Tongeren hebben hun Heiligdomsvaarten voorgedragen als immateriaal cultureel erfgoed. Door de Vlaamse overheid is dat inmiddels gehonoreerd. De organisaties wachten nog op internationale erkenning door Unesco. Het liefst hadden ze Hasselt, Tongeren, Maastricht en Susteren gezamenlijk aangemeld, maar Nederland doet in die procedures niet mee.

'Ommegang: verjong'

Heiligdomsvaart 2011

het Licht tegemoet

De Heiligdomsvaart van Maastricht is nauw verweven met de ommegangen in Hasselt, Tongeren en Susteren. De eerste twee plaatsen volgden de stoet in Maastricht zondag nauwgezet: „We moeten kijken waar we elkaar kunnen helpen.”

door René Willems

Een Heiligdomsvaart is een Heiligdomsvaart. Of het nu gaat om de religieuze stoet in Maastricht of om de ommegang van Hasselt of Tongeren, in de kern gaat het steeds om hetzelfde idee: een katholieke stad toont openlijk haar verbondenheid met kerk en geloof. Toch zijn er ook duidelijke verschillen tussen de processies in Maastricht, Hasselt en Tongeren. „Maastricht heeft een historische stoet die is opgebouwd rond de relieken van de plaatselijke kerken”, constateert Luc Smeets, lid van de organisatie van de zevenjaarlijkse Virga Jesse-feesten in Hasselt. „Dat zou bij ons niet eens kunnen: wij hebben alleen het Heilig Sacrament en het beeldje van Virga Jesse. Bij ons draait het verhaal dan ook om het leven van Maria.” Tijdens de Kroningsfeesten in Tongeren gaan de kleinsten met stukjes bot, haar of kleding van een heilige wel mee in de stoet. „Maar anders dan in Maastricht, waar alles om die relieken draait, is het bij ons slechts één onderdeel van de processie”, zegt Peter Bruggen, secretaris van de organisatie in Tongeren. „In de stoet beelden wij het le-

Drie ommegangen: de Heiligdomsvaart in Maastricht, de Virga Jesse-stoet

ven van Onze Lieve Vrouw uit. Waarbij wij nóg dichter bij het Evangelie blijven dan in Hasselt, waar een link met het heden wordt gezocht.” Wat in Hasselt en Tongeren meteen opvalt, is de grote betrokkenheid van de stedelijke bevolking bij de grote ommegang. In Hasselt beeldt elke wijk een bepaald thema uit, in Tongeren nemen vaste processiegroepen een 'hoofdstuk' van de stoet voor hun rekening.

Daarbij zijn alle generaties vertegenwoordigd: grootouders, ouders, kinderen. „In Maastricht zijn het veelal redelijk gesloten broederschapen die het borstbeeld van een heilige dragen”, zegt Smeets. „Ik zou niet weten hoe je lid kunt worden van zo'n broederschap. Ik vind het in elk geval opmerkelijk dat zo'n broederschap vooral bestaat uit - excuseer u mij - heren en dames op leeftijd. Ik zie er heel weinig jonge mensen tussen lopen.” Dat kan op

in Hasselt en de Kroningsfeesten in Tongeren: elk stoet heeft zijn eigen karakter

foto's Franco Gori en HBVL

den duur een probleem worden voor de Heiligdomsvaart in Maastricht, waarschuwt Smeets: „Voor de toekomst van zo'n prachtige traditie, is het van groot belang dat ook volgende generaties zich daarbij betrokken voelen. Dat kan alleen als je de jeugd van nu daar al bij betreft.” Maastricht, Hasselt, Tongeren en Susteren moeten zuinig zijn op een traditie als de Heiligdomsvaarten, vindt Smeets: „Plaatsen en evene-

menten die mensen bij elkaar brengen moeten we koesteren. Of het nou gaat om het Oud-Limburgs Schuttersfeest, Pukkelpop of de Heiligdomsvaart. Want juist daar ontstaat saamhorigheid, wat uiteindelijk de basis blijft voor een leefbare wereld.” In Hasselt is het verjongingsproces veertien jaar geleden al ingezet, legt Smeets uit. „Wij betrekken hele families bij de Virga Jesse-feesten. Daardoor bereik je niet alleen de

ouderen en de kinderen, maar ook de jongeren, met wie je in deze tijd van ontkerkelijkheid anders veel moeilijker in contact komt.” Tongeren ziet voorsnog geen noodzaak om het roer om te gooien. „Wij hebben het geluk dat mensen heel betrokken zijn bij de Kroningsfeesten”, legt Bruggen uit. „Tongeren heeft amper dertigduizend inwoners. In de stoet lopen drieduizend mensen mee. Dat betekent dat één op de tien inwoners meedoet.” De meesten doen elke zeven jaar mee. „Er zijn zelfs mensen die daar speciaal voor terugkomen uit Australië of Canada”, zegt Bruggen. „De een is herder, de ander visser. En blijft dat ook. Ik ken mensen die ooit zelf een herderstaf hebben gesneden. Die hangt pontificaal in de huiskamer, tot de volgende Kroningsfeesten. En als de tijd gekomen is, neemt de zoon die staf over van zijn vader. Wij prijzen ons zeer gelukkig met die situatie, want daardoor hoeven we ons voorlopig geen zorgen te maken over de toekomst van onze zevenjaarlijkse Kroningsfeesten.”